

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

Список использованных источников:

1. Попов В. И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия – наука и искусство: Курс лекций. 2-е изд., доп. М.: Международные отношения, Юрайт-Издат, 2006.
2. Американская публичная дипломатия находится в кризисе [электронный ресурс] Гуманитарные технологии (<http://gtmarket.ru/news/state/2007/04/27/855>).
3. Выступление на встрече с министром иностранных дел России Сергеем Лавровым 10 апреля 2015 года. [электронный ресурс] Русская народная линия информационно-аналитическая служба (http://ruskline.ru/special_opinion/2015/04/obwestvennaya_diplomatiya_kak_vazhnyj_faktor_miroustrojstva/).
4. Nye J.S. Soft Power: The Means to Succeed in World Politics. New York: Public Affairs, 2004 p.109
5. Цветкова Н.А. Программы WEB 2.0. В публичной дипломатии США // США и Канада: политика, экономика и культура. 2011. №3 с.5

УДК 341.232.3

ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ АСПЕКТІЛЕРІ

Кульбаева Зарина Едигеевна

Zarina_kulbaeva@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, заң факультеті, халықаралық құқық мамандығының 2 курс магистранты, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекші- С.А.Сабыров

Әлемнің даму деңгейі энергетикалық қауіпсіздіктің негізгі өзекті мәселелері қазіргі жаһандық замандағыдай, ерте кездері де орын алған болатын. Бірінші дүниежүзілік соғыс қарсаңында Уинстон Черчилль Персиядан импортталатын мұнай жеткізіліміне сүйеніп, Британдық әскери-теңіз күштері үшін көмірді мұнаймен алмастыру туралы тарихи шешім қабылдаған. Черчилльдің осы шешімінің нәтижесі ретінде энергетикалық қауіпсіздік мәселесі бірнеше рет өзекті мәселе ретінде қарастырылды және соңғы онжылдықтарда ол әлемдік қауымдастықтың басты назарында болды. Энергетиканың қазіргі жағдайы мен дамуы «тұрақты дамудың қиын шешілетін дилеммаларының» бірі болып табылады [1].

Соңғы уақытта энергетикалық қауіпсіздік мәселелері аса өзекті болып келеді. Энергетика кез-келген елдің экономикасындағы негізгі салаларының бірі, оның жағдайы мен дамуы бүкіл экономикалық механизмнің өнімділігіне байланысты. Алайда, қазіргі уақытта энергетикалық қауіпсіздік сияқты тұжырымдаманың қатаң анықтамасы жоқ. Әдетте, ресурстық базаның сарқылуына назар аударылады, соның нәтижесінде энергетикалық қауіпсіздік жағдайын бағалау табиғи ресурстардың бар болуына және резервтеріне байланысты болады, бұл көп жақты құбылыстарды түсіндіруді айтарлықтай қысқартады.

Энергетикалық қауіпсіздік тұжырымдамасы салыстырмалы түрде жаңа болып табылады және алғаш рет 1947 жылы АҚШ-тың ұлттық қауіпсіздік заңнамасында енгізілген. 1985 жылы энергетикалық саясатта жарияланған, 1974 жылы экспорттаушы елдерге қарсы және импорттаушы елдердің мүдделерін қамтамасыз ету мақсатында құрылған «Халықаралық энергетикалық агенттік» энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету түсінігіне «ақылға қонымды баға бойынша энергияны жеткілікті жеткізу» деген анықтама енгізген болатын [2]. Бүкіләлемдік Энергетикалық Кеңес энергетикалық қауіпсіздікті осы экономикалық шарттарда қажетті мөлшерде және сапада энергиямен қамтамасыз ететін кепілдік ретінде айқындайды [3]. Ал, Еуропалық Комиссия неғұрлым толық анықтама береді: «Маңызды энергия қажеттіліктері экономикалық тұрғыдан дамыған жолмен немесе стратегиялық резерв ретінде қолда бар тиісті ішкі ресурстарды пайдалану арқылы, қажет

болса стратегиялық резерв есебінен, сондай-ақ қол жетімді және тұрақты сыртқы көздер арқылы толықтырылуы - жеткізудің қауіпсіздігін білдіреді [4].

Энергетикалық қауіпсіздіктің әртүрлі көзқарастары тұжырымдаманың басқа түсіндірілуіне әкеліп соғады, бұл бір тұжырымдаманың болмау себебін түсіндіреді. Мәселе мынада, әртүрлі елдер энергетикалық қауіпсіздікті әртүрлі түрде қамтамасыз етеді және оны табиғи түрде түсіндіреді. Экспорттаушы мемлекет жоғары бағасына және тұтыну тұрақтылығына, нарықты диверсификациялауда, ал импорттаушы ел - энергия ресурстарының төмен бағасына, энергия көздерін диверсификациялауға қызығушылық танытады, мұның барлығы - жеткізудің сенімділігіне байланысты болып келеді. Өндірушілер мен тұтынушылар арасында әлемдік экономиканың тұрақты өсуін қамтамасыз етуде мүдделерінің ортақтығы бар. Тәуелділік жағдайында импорттаушылар мен экспорттаушылардың арасындағы тепе-теңдікті іздеу күрделі міндет болып табылады, ол екіжақты және халықаралық деңгейде шешілуі керек [5].

1991 жылғы Еуропалық энергетикалық Хартия және 1994 жылғы Энергетикалық Хартияға шарт халықаралық қоғамдастықтың белгілі бір дәрежеде өзара байланысты міндеттерді - энергияның, энергетикалық қауіпсіздіктің және қоршаған ортаны қорғауда экономикалық өсуін шешуге мүмкіндік беретін алғашқы халықаралық-құқықтық құжаттар болды. Энергетикалық Хартияға шарттың басты мақсаты - әлемдік кеңістіктегі энергетика саласындағы көпжақты ынтымақтастықтың құқықтық негіздерін қалыптастыру. Энергетикалық Хартияға Шарт - энергетикалық сектордағы мемлекетаралық ынтымақтастықтың барлық энергиямен жабдықтау тізбегін, барлық энергетикалық өнімдерді және энергиямен жабдықтауды қамтитын өз аясындағы жалғыз құжат болып табылады.

Бұл Шарттың ережелері төрт негізгі бағытқа бағытталған:

–Ұлттық режимді немесе ең қолайлы режимді (қайсысы тиімдірек болғанына байланысты) таратуға негізделген шетелдік инвестицияларды қорғау және коммерциялық емес тәуекелдерден қорғау;

–Құбыр, желілер мен басқа да көлік құралдары арқылы сенімді трансшекаралық транзиттік ағымдарды қамтамасыз ету бойынша ДСҰ ережелері негізінде, энергетикаға байланысты энергетикалық материалдар, өнімдер мен жабдықтарды саудалаудағы кемсітпеу шаралары;

–Қатысушы мемлекеттер арасында дауларды шешу, инвестициялық жағдайда - инвесторлар мен қабылдаушы мемлекеттер арасындағы мәселені реттеу;

–Энергиялық тиімділікті арттыру және энергияны қолдану мен өндіруде қоршаған ортаға тигізетін әсерін азайту [6].

Халықаралық құқық халықаралық энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған мемлекеттер ынтымақтастығының қағидаттарын әзірлеуі және нығайтуы қажет. Астанада өткен ЕҚЫҰ-ның саммитінде сөйлеген сөзінде Беларусь Республикасының Президенті Лукашенко А.Г. былай деген болатын: «Біздің елдерімізге келетін стратегиялық міндеттердің көпшілігі экономикалық, экологиялық және энергетикалық қауіпсіздікке қатысты болады, сондықтан энергетикалық қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықтың негізгі қағидаттарын әзірлеуді және бекітуді ұсынамыз, бұл өндірушілердің, транзитшілердің және тұтынушылардың ортақ мүдделеріне әкеледі» [7].

2010 жылы БҰҰ ЕЭК Тұрақты энергетика жөніндегі Комитетінің 19-шы сессиясында Женева қаласында Ресей Федерациясы Энергетика министрлігінің кеңесшісі Штилькинд Т. Халықаралық энергетикалық қауіпсіздік туралы конвенция жобасын ұсынған болатын. Аталмыш Конвенция жаһандық энергетикалық ынтымақтастықтың барлық аспектілерін қамтитын жаһандық заңды міндетті құжат болып табылмақ. Алайда, конвенцияның жобасының негізгі мақсаты Энергетикалық Хартия туралы Шарттың мақсатынан ерекшеленеді. 1.2-бабына сәйкес Конвенцияның мақсаты «тараптардың заңды негіздемесіне міндетті және қағидаттарды белгілеу және әлемдік энергетикалық жүйенің барлық қатысушыларының мүдделеріне негізделген халықаралық энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған ұзақ мерзімді халықаралық энергетикалық ынтымақтастықтың

егжей-тегжейлі ережелерін әзірлеу үшін негіз құру» болып табылады. Конвенция жобасының 3.1-бабында шетел инвестициялары үшін бұл режимдердің қайсысы шетелдік инвестор үшін ең қолайлы болып табылатынына байланысты шетелдік инвестициялар үшін ұлттық режим немесе ең қолайлы режим қарастырылған. Дегенмен, осы бапта әрбір тараптың басқа тараптардың инвесторларына және олардың инвестицияларына, оның ішінде қайта инвестицияланатын инвестицияларға қатысты ұлттық режимнен босату және енгізу құқығы бар [8].

Транзит туралы ережелер энергетикалық ресурстардың кедергісіз және кемсітпейтін транзитін көздейтін жобаның бесінші бөлігінде көрсетілген. Энергетикалық ресурстардың транзитіне қатысты конвенцияның жобасы аймақтық экономикалық интеграция ұйымдары (АЭИҰ) бойынша ресейлік позицияны нақты көрсетеді. Жобаның 4-бабында АЭИҰ -ға және осы мемлекеттердің әрқайсысына транзиттік және транзиттік ережелерді айқындайды. Қоршаған ортаны қорғау жобаның алтыншы тарауда реттелген, ол елдерді жазатайым оқиғалардан, қоршаған ортаға зиянды әсерді азайтуға және бірлесіп алдын алуға, энергия тиімділігін арттыруға және баламалы энергия көздерін пайдалануды міндеттейді. Сонымен қатар, конвенцияның жобасы даулы мәселелерді шешуге, Конвенцияны жүзеге асыру үшін мекеме құруға, жоғарғы орган- Конференцияға, Конвенцияға Хаттамаларды қабылдау және әзірлеу процесстері енгізілген. Сонымен қатар, Конвенцияның 2-қосымшасында мұнай, газ, көмір, электр энергиясы, атом энергетикасы, альтернативті энергетика, энергия тиімділігі мен энергия үнемдеу саласындағы ынтымақтастық, энергетикалық транзит, инвестицияларды жылжыту және қорғау үшін ұсынылатын хаттамалар тізімі бар [9].

Ресурстардың жеткізушілері мен тұтынушылары арасындағы қазіргі жағдайы, мемлекеттердің біржақты әрекеттері бірқатар дауларға әкелуі мүмкін, сондықтан энергетикалық қауіпсіздік көп жақты реттелуі қажет, бұл энергетикалық қатынастардың барлық субъектілерінің мүдделері қанағаттандырылған жағдайда неғұрлым сенімді және тиімді болады. Қазіргі уақытта энергетикалық қауіпсіздікті реттейтін және барлық қатысушы мемлекеттердің мүдделерін қанағаттандыратын жаңа жаһандық халықаралық-құқықтық құралды әзірлеу және құру шұғыл болып отыр.

Біздің энергетикалық стратегиямыздың негізінде энергияның экономикалық негіздемесі және қоршаған ортаға техногендік әсерді барынша қағидасы жатыр. Біз әлемдік нарыққа көмірсутектерді тасымалдау жолдарын әртараптандыру және құбыр жүйелерінің тиімді жұмысын барынша арттыру жөніндегі ұстанымдарды ұстанамыз. Халықаралық энергетикалық тұрақтылық кепілі тұтынушылар мен ресурстық жеткізушілердің мүдделерін біріктіріп қана қоймай, жаһандық геосаяси ойыншылардың, сондай-ақ трансұлттық энергетикалық корпорациялардың тәсілдерін үйлестіруде жатыр [10].

Біріккен Ұлттар Ұйымының Тұрақты дамудың экономикалық көрсеткіштері жөніндегі бағдарламасының ұсынымдарын ескере отырып, энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету - өмірдің сапасын айқындайтын және мемлекеттік басқару тиімділігінің көрсеткіштері болып табылатын, тығыз өзара байланысты экономикалық, әлеуметтік және экологиялық жағдайдың бүкіл жүйесінің орнықтылығының маңызды шарттарының бірі екендігін атап өткен жөн. Қолданыстағы экономикалық жағдайлар халықтың орташа өмір сүру деңгейін айқындайды және бір мезгілде әртүрлі әлеуметтік топтар үшін кірістің пропорционалды ауқымын және энергияны тұтынудың орташа деңгейін белгілейді. Өз кезегінде, халық өз қажеттіліктерін елдің жалпы экономикалық өсуі мен индустриалды даму бағытын белгілейтін табыс деңгейінде көрсетеді [11].

Мемлекеттердің энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастық қағидаларын қалыптастыру мәселесі халықаралық құқықта көтерілмеді. Энергетикалық ресурстар тек сатып алу және сату объектілері ретінде қарастырылады, соның нәтижесінде халықаралық сауданың қағидалары энергетика саласындағы мемлекеттердің ынтымақтастығына қолданылады. Дегенмен, бүгінгі күні біз мемлекеттердің өзара байланыстылығының өсіп келе жатқанын және энергетика секторындағы мәселелердің күшейгенін көріп отырмыз, бұл өз кезегінде: энергетика - экономикалық, әлеуметтік, сауда,

экологиялық, қауіпсіздік және басқа да көптеген салаларды қамтитын ынтымақтастықтың күрделі саласы. Көптеген қайнар көздерді талдай келе, энергетикалық саладағы ынтымақтастықты реттейтін бірқатар қағидаларды атауға болады: ең алдымен, бұл халықаралық құқықтың негізгі қағидаларынан, энергетикалық саладағы халықаралық сауда құқықтарының қағидаларынан ерекшелінетін жалпы қағидалар, және атап айтқанда, халықаралық энергетикалық қауіпсіздік саласындағы арнайы қағидалар [12].

Хартия қабылданғаннан кейін Энергетикалық Хартияға Шартқа қол қойылды, ал бірқатар мемлекеттер энергетика саласындағы ішкі нормативтік актілерді қабылдады. Барлық осы құжаттар халықаралық сауда-саттықты либеризациялау қағидасына негізделген, оның көмегімен халықаралық энергетикалық қауіпсіздік пен өзара тиімділік қағидаларына негізделген біртұтас реттелетін, жаһандық энергетикалық нарық құруға болады.

Қазақстан Республикасы отын-энергетикалық кешенде өзара тиімді ынтымақтастық үшін Ресей Федерациясымен 1993 жылғы 25 желтоқсандағы отын-энергетикалық кешендердің ынтымақтастығы мен дамуы туралы келісімге; 1993 жылғы 19 мамырдағы Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы мұнай-газ саласы саласындағы ынтымақтастық туралы келісім; 1996 жылғы 16 қыркүйекте мұнай-газ саласы саласындағы ынтымақтастық туралы Әзірбайжан Республикасымен; Қазақстан Республикасы Мұнай және газ өнеркәсібі министрлігі мен Иран Ислам Республикасының Мұнай министрлігі арасындағы 1996 жылғы 11 мамырдағы ынтымақтастық туралы меморандум; Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грузия Үкіметі арасындағы 1997 жылдың 11 қарашасында мұнай-газ саласы саласындағы ынтымақтастық туралы келісімге; 2005 жылғы 18 мамырдағы отын-энергетикалық кешендерді дамыту саласындағы ынтымақтастық туралы Беларусь Республикасымен; Қазақстан Республикасы Мұнай және газ өнеркәсібі министрлігі мен Түркия Республикасы Энергетика және табиғи ресурстар министрлігі арасындағы 1995 жылғы 15 тамыздағы ниеті туралы хаттамаға қол қойған болатын.

Халықаралық қоғамдастықтың дамуындағы қазіргі заманғы процесстер халықаралық энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы ынтымақтастықты өзекті мәселеле ретінде қарастырады. Қазіргі жағдайдағы энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету барлық деңгейдегі мемлекеттердің кең халықаралық ынтымақтастықсыз мүмкін емес, себебі мәселелердің көбісі тек ұлттық құралдар мен механизмдерді пайдалана отырып шешілмейді. Бүгінгі әлемде халықаралық мәселелерді шешу халықаралық қатынастардың неғұрлым жетілдірілген жүйесін құрудың кешенді тәсілдерін қажет етеді. Осылайша, Қазақстан Республикасының негізгі стратегиялық бағыттары энергетикалық қауіпсіздікті, энергия тиімділігін және энергетикалық сектордың экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету болып табылады. Бұл халықаралық энергетикалық ұйымдар шеңберінде құқықтық ынтымақтастық тетіктерін қалыптастыру мен іске асыруды талап етеді, ол көп жақты мониторинг жүргізеді және энергетикалық сектордың барлық қатысушыларының қанағаттануын қамтамасыз етеді, таза импорттаушылар мен таза экспортшылардың энергия ресурстарын пайдалану мен сапасының тиімділігіне ықпал етеді.

Қорытындылай келе, энергетикалық қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастыққа жәрдемдесетін халықаралық актілерді ратификациялау арқылы заңнаманы осы құжаттарға сәйкес келтіру қажет, Еуразиялық экономикалық одақ елдеріне жататын елдердің заңнамаларын үйлестіру үдерісі қажет. Қазақстан әлемдік энергетикалық ынтымақтастықтағы біздің еліміздің рөлін қайтадан айқындауға, шикізат жеткізушісіне әлемдік энергетикалық ресурстардың, материалдардың, энергетикалық жабдықтардың және әлемдік энергетикалық нарықтарда тәуелсіз саясатты жүзеге асыратын әлемдік саудадағы толыққанды қатысушы рөлінің рөлін қайта анықтауға бағытталған. Елдің энергетикалық ресурстары неғұрлым көп болса, оның экономикалық өсуі мен оның экономикалық тұрақтылығының кепілдігі неғұрлым алғышарт болып табылады. Бірақ энергетикалық ресурстарға ие болу еліміздің экономикалық жүйесін ғана емес, сонымен қатар елдегі тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ете отырып, тұтастай алғанда оның саясатына әсер

етеді, сондықтан қазіргі уақытта үздіксіз және тұрақты энергиямен жабдықтаудың маңыздылығы шешілмеген.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. БҰҰ Бас хатшысының «Энергетика және көлік» баяндамасы. Ұйымдастыру сессиясы 2001 жылғы 30 сәуір - 2 мамыр Е/СИ 17/2001/РС/20
 2. Василевич Т.А. «Международно-правовые проблемы сотрудничества в сфере обеспечения энергетической безопасности», з.ғ.к. Диссертациясы. М.,2008.
 3. Бүкіләлемдік Энергетикалық Кеңестің ресми сайты <https://www.worldenergy.org/>
 4. Елибаева, А. Е. «К проблеме интерпретации понятия энергетической безопасности» // Вестник международное право и международные отношения. 2011. №3.
 5. Кокошин А. А. Международная энергетическая безопасность. М.: «Европа»баспасы, 2006. – 80 б.
 6. [Http://www.energycharter.org/process/energy-charter-treaty-1994/energy-charter-treaty/](http://www.energycharter.org/process/energy-charter-treaty-1994/energy-charter-treaty/)
 7. [Http://www.kazinform.kz/ru/minsk-predlagaet-razrabotat-obschie-principy-energobezopasnosti-na-prostranstve-obse_a2328066](http://www.kazinform.kz/ru/minsk-predlagaet-razrabotat-obschie-principy-energobezopasnosti-na-prostranstve-obse_a2328066)
 8. Селиверстов С.С. Проект Конвенции по обеспечению международной энергетической безопасности - новый энергетический миропорядок? // Юрист. - 2011. - № 11
 9. Халықаралық энергетикалық қауіпсіздік туралы конвенцияның жобасы
- Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
10. [Http://www.kazenergy.com/kz/-8-9-2007/3573-2012-01-18-11-03-52.html](http://www.kazenergy.com/kz/-8-9-2007/3573-2012-01-18-11-03-52.html)
 11. Андрей В. Корнеев. Доклад: Международные проблемы энергетической безопасности: позиции России и США в «Группе восьми» // Российская Академия наук. – 2006 г.
 12. Исаков И. И. Основные принципы энергетического сотрудничества государств// Евразийский юридический журнал https://www.eurasialaw.ru/index.php?Option=com_content&view=article&id=3423&Itemid=559

УДК 341.1/8

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ҚҰҚЫҚСУБЪЕКТІЛІК МӘСЕЛЕЛЕРІ

Құдайбергенова Аида Айдынқызы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Заң факультеті

Халықаралық құқық мамандығы

Мпк-23 тобының студенті. Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші: Сейдеш Б.Б

Аңдатпа.Бұл мақалада мемлекеттердің, халықаралық ұйымдардың, ұлттар мен ұлыстардың халықаралық құқық субъектілік мәселелері қаралады. Негізгі акцентті өз тәуелсіздігі үшін күресуші ұлттар мен ұлыстар құқықсубъектілігіне келтіреміз. Яғни ұлттардың өзін өзі анықтауы, олардың құқықтары жайлы қандай халықаралық құжаттарда бекітілгені, халықаралық құқықтағы құқықсубъектілік рөлі айтылған.

Annotation.In international law, legal personality has its principal place. The nature of international law is determined by the characteristics of its subjects. It serves the interests of regulating relations between sovereign subjects. This article examines the issues of international law on the part of states, international organizations, nations and nationalities. We give the main emphasis on the right of nationalities and ethnic groups that are fighting for their independence. In other words, the international recognition of national identity is based on the fact that the role of law in international law is the subject of law. It is said that in what documents are the rights to self-determination of peoples, about their role as a legal personality in international law.